

Høringsuttalelse:

«Forslag til endring av lov om elsertifikater»

Småkraftforeninga vil med dette avgi høringsuttalelse i forbindelse med Olje- og energidepartementets forslag til endring i lov av 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater. Vi vil begynne med å gi regjeringen uforbeholden ros for forslaget. Selv om foreninga er svært tilfreds med mye av innholdet i regjeringens notat, men har vi bemerkninger til noen områder.

Utvidelse av overgangsordningen

Forslaget om å utvide overgangsordningen slik at alle småkraftverk med byggestart etter 1. januar 2004 skal få elsertifikater betyr i praksis redningen for en et stort antall grunneiereide småkraftverk. Dette er verk som i dag sliter med svært dårlig økonomi på grunn av at de ikke fikk de lovede elsertifikatene fra tidligere regjeringer. Småkraftforeninga er svært glad for at regjeringen har valgt å lytte til bransjen i dette helt essensielle spørsmålet som til syvende og sist også handler om tilliten mellom staten og borgerne. Flere av disse verkene er dessverre allerede solgt mens en rekke salgsprosesser på den annen side er satt på vent som følge av regjeringens forslag. Etter det vi forstår kan så mye som halvparten av alle småkraftverk som ble solgt i fjor ha havnet på utenlandske hender. Utvidelsen av overgangsordningen vil ikke bare redde en rekke grunneiereide verk, men trolig også sikre at en ikke ubetydelig mengde vannkraftproduksjon forblir på norske hender.

Når det gjelder selve forslaget har Småkraftforeninga følgende kommentarer og forslag til endringer:

- **Opprustning / utvidelser.** OED foreslår at utvidelsen av ordningen ikke skal omfatte opprustning og utvidelse av eksisterende anlegg. Småkraftforeninga vil peke på at løftene gitt av tidligere regjeringer åpenbart ble oppfattet slik at også nyinvesteringer var omfattet. Grunntanken var at all ny fornybar energiproduksjon skulle med. For grunneiere som har investert store summer i utvidelser hvor det før kanskje bare sto et lite anlegg vil det føles uforståelig og urettferdig dersom de nå skal forskjellsbehandles på denne måten. Dette ikke minst fordi NVE i brev til OED av 24.11.14 skriver følgende: «I den nye kvotekurven er opprustning og utvidelser av kraftverk under 10 MW med byggestart etter 1.1.2004 trukket ut. I tillegg er elforbruket til raffinerier trukket fra beregningsrelevant elforbruk. Disse oppdateringene gir små endringer i de årlige elsertifikatkvotene og dermed også små endringer i NVEs beregninger av kostnader.» Med

andre ord er dette noe som koster lite samtidig som de som rammes vil føle det svært urettferdig. På bakgrunn av ovenstående vil her derfor primært foreslå følgende:

- Produksjonsøkning som følge av opprustning og utvidelse av anlegg inkluderes i overgangsordningen. Dette gjelder verk med første byggestart både før og etter 1.1.04.
- Eventuell eksisterende ikke-sertifikatberettiget produksjon før utvidelsen kommer til fradrag i den sertifikatberettigede produksjonen.

Småkraftforeninga vil sterkt anbefale ovenstående løsning. Vi frykter at det kan oppstå ny uro rundt saken det viser seg at noen småkraftverk forblir utestengt. Skulle regjeringen ikke gå inn for vårt primære standpunkt har vi følgende subsidiære forslag som også vil kunne avhjelpe noe av denne problematikken:

- Produksjonsøkning innenfor eksisterende konsesjon omfattes ikke av overgangsordningen. Produksjonsøkning som har krevd nye konsesjonsbehandling omfattes av overgangsordningen. Dette gjelder verk med første byggestart både før og etter 1.1.04.
- Eventuell eksisterende ikke-sertifikatberettiget produksjon før utvidelsen kommer til fradrag i den sertifikatberettigede produksjonen.

Småkraftforeninga har ikke oversikt over hvor mange verk som rammes av denne problemstillingen, men vil peke på at en fortsatt utestengelse fra sertifikatmarkedet vil kunne ramme de aktuelle grunneierne hardt.

- **Byggestart.** Rett til elsertifikater tildeles i forbindelse med byggestart. Skjæringsdatoen for overgangsordningen blir her 1. januar 2004. NVE har tydelige rutiner for hva slags skriftlig dokumentasjon som kreves for å godtgjøre dato for byggestart. Samtidig er det nå over ti år siden byggearbeidene kan ha startet. Mye har gått i glemmeboken og det eksisterer ikke noen oppbevaringsplikt for så gamle dokumenter. At det er gått lang tid er et forhold som ikke kan lastes den enkelte grunneier. Vi ber derfor om at diskusjoner om byggestart praktiseres med lempe og at det eventuelt ikke etableres sjablonvurderinger som er til grunneiers ulempe.
- **Saksbehandling.** I brev til OED av 24.11.14 angående utvidelsen av overgangsordningen skriver NVE at: «En utvidelse av overgangsordningen til å inkludere om lag 240 eksisterende kraftverk i tillegg til de nye kraftverkene som settes i drift vil belaste NVEs saksbehandlingskapasitet betydelig». Videre skriver NVE at: «Erfaringen fra oppstarten av elsertifikatordningen i 2012 har vært at det er krevende å kontrollere om kraftverkene er bygd i tråd med konsesjon eller fritak for konsesjon. Dette skyldes blant annet manglende rapportering til NVE. Det er også krevende å samle inn tilstrekkelig dokumentasjon av byggestart.»
Småkraftforeninga vil understreke at denne type argumentasjon ikke bør hensyntas fra departementets side. At et arbeid er vanskelig og tidkrevende for NVE skal ikke virke begrensende for den enkelte kraftverkeiers demokratiske muligheter til å nå frem med sin sak. Vi ber derfor OED om å se bort fra denne type føringer fra konsesjonsmyndigheten. Om slike vurderinger for eksempel skulle ligge bak forslaget om å unnta utvidelser / oppgraderinger fra overgangsordningen mener vi dette prinsipielt sett er ekstremt uheldig.

Slutt dato for når anlegg kvalifiserer til rett for elsertifikater

For øyeblikket er det gitt rundt 300 småkraftkonsesjoner som ikke er benyttet. Årsakene til dette er sammensatte, men dreier seg i hovedsak om følgende problemstillinger:

- Lave kraftpriser
- Lave sertifikatpriser
- Dyr / vanskelig nettilgang
- Høye byggekostnader
- Dyr miljøkrav
- Byggerisiko

Som en konsekvens av dette er det mange som sitter på gjerdet og avventer utbygging på grunn av opplevd høy risiko. Dette vil i særlig stor grad gjelde grunneierprosjekter hvor utbygger i liten grad har kapital til å drive i flere år uten overskudd. Bransjen forventer imidlertid en såkalt «ketchup-effekt» frem mot 2020. Det vil si at mange bestemmer seg for å bygge så tett opp mot 2020-fristen som mulig fordi prosjektet etter stengningen av sertifikatmarkedet ikke vil bli lønnsomt i overskuelig fremtid. En slik opphopning av prosjekter kombinert med en brå stengning av markedet kan gi en rekke uheldige konsekvenser:

- Prosjektene kan bli skrinlagt eller dyrere enn nødvendig på grunn av større etterspørsel enn tilbud hos leverandører og entreprenører. Hastverk kan også påvirke kvaliteten i utbyggingen negativt.
- Bankene har signalisert at det ikke vil bli gitt finansiering til prosjekter som ikke er planlagt opp til 12 måneder før sertifikatmarkedet stenger. Dette vil særlig ramme grunneiere med begrenset egen kapitalbase.
- Grunneiere kan få problemer med å få ferdigstilt prosjektene sien fordi de i større grad enn de profesjonelle aktørene er avhengige av å bruke egne maskiner og arbeidskraft for å komme i mål. Slike prosjekter har en tendens til å ta mer tid enn når alle tjenester kjøpes eksternt.
- Norges mulighet til å ta igjen noe av forspranget svenskene har i forhold til å utnytte sertifikatmarkedet reduseres ytterligere. Dette fordi en rekke utbyggere ikke tør å ta sjansen på ikke å rekke fristen.

Småkraftforeninga ser flere måter man kan avhjelpe denne problematikken på. Vi ser at regjeringen er innstilt på til en viss grad å imøtekomme bransjens behov, men vi frykter at dette ikke er nok.

Primærforslaget vårt er:

- Norge etablerer en overgangsordning lik den svenskene allerede har med en trinnvis avkortning frem til 2035. Dette sikrer likebehandling av alle aktører i det norsk-svenske sertifikatmarkedet. Det vil også gi forutsigbarhet og effektivt forhindre de negative konsekvensene av en eventuell «ketchup-effekt».

Sekundært foreslår vi:

- Tildelingen av elsertifikater gis ved byggestart – slik som ved starten av ordningen i 2004. Dette vil avhjelpe en del av problemene skissert ovenfor og gi bedre forutsigbarhet. Et slikt

prinsipp kan kombineres med avkortning i antall år man passerer 2020 før anlegget settes i drift.

Tertiært foreslår vi:

- Fristen for inntreden i sertifikatmarkedet forlenges med to år. Dette kombineres med avkortning i antall år man passerer 2020 før anlegget settes i drift.

Kraftverk som ikke kommer i drift pga manglende nettilgang

Et 60-talls kraftverk med som har fått konsesjon, venter på fullføringen av Ørskog-Fardal, slik at de skal få anledning til å bygge. Disse har en installert effekt på 185 MW og en årsproduksjon på nær 650 GWh. I tillegg ligger det drøye 90 konsesjonssøknader til behandling hos NVE i dette geografiske området. Disse representerer en samlet effekt på vel 435 MW og en årsproduksjon på 1500 GWh.

For øyeblikket kan altså så mye som 2 TWh ny, elsertifikatberettiget kraftproduksjon stå i fare for ikke å bli bygget på grunn av problemene i Myklebustdalen i forbindelse med Ørskog-Fardal forbindelsen. Disse problemene skyldes i stor grad forrige regjering og kan uansett ikke lastes utbyggerne.

De samfunnsmessige konsekvensene av ikke å få utnyttet så store mengder potensiell produksjon vil være ekstremt store. Uten rett til elsertifikater vil denne kraften neppe bli bygget ut.

Også andre steder i landet, for eksempel i Namdalen, er det områder hvor nettsituasjonen vil kunne forbli uavklart helt frem til 2020. Dette gjør det praktisk umulig å komme på nett innen fristen.

Vi mener at problemer med nettilgang ikke bør ekskludere utbyggere fra å få adgang til sertifikatmarkedet. Her har vi følgende forslag:

- Utbyggere som kan dokumentere at de er rammet av problemene rundt Ørskog-Fardal gis likevel adgang til sertifikatmarkedet. Antall år med sertifikater avkortes i forhold til hvor lenge etter 2020 man kom på nett.
- Regjeringen vurderer særskilt å etablere særordninger for sertifikattildeling i andre områder der nettsituasjonen er prekær og ikke lar seg løse i rimelig tid før 2020.

Småkraftforeninga ser mye positivt i regjeringens forslag og ber om at våre innspill tas med i det videre arbeidet med Kontrollstasjon 2015.

Lysaker, 190115 Knut Olav Tveit